

"Goldberg Variations" med Andersson Dance & Scottish Ensemble.

Foto: HUGH CARSWELL

Dansare och musiker i en harmonisk röra

» **DANS** Inledningen till Andersson Dance & Scottish Ensembles *Goldberg Variations – Tertiary Patterns for Insomnia* på Dansens hus är lika talande som visuell. De elva stråkmusikerna glider runt med de fem dansarna i en harmonisk röra, ungefär som i **Bachs** eleganta variationer.

Så följer solon som dansarior, och kanon som ensemblenummer. Musikerna dansar emellanåt, alls inte illa, men inte som till exempel **Danielle de Vries**, var solo i slutet stannar kvar i minnet. Koreografen **Örjan Andersson**

kunde dock reducera de talade partierna, visserligen färre vartefter, likaså kunde den samtida danskonventionen, att strosa kring som på en repetition, ersättas av snyggare övergångar.

Vägen till publiken är lång, i alla fall för den moderna dansen. Det visade sig när den tredje och sista Festival: display avslutades i helgen, denna gång på Kungliga Operans Rotundan. Nio korta koreografier som huvudsakligen sökte sätta i scen reflektioner kring vad dans i dag är och kan vara. Publikutvänt kan man inte

kalla evenemanget, snarare ett slags redovisning för de som sysslar med dans och koreografi.

Undantagen var **Rebecka Stillmans** avslutande solo och **Petter Jacobssons** och **Thomas Caley's** *Access to pleasure*. Där fanns en vilja att nå ut till publiken. En dag kanske deras koreografiska stil når, och förtjänar, en större publik. Den närredan Andersson Dance, vars *Goldberg Variations* nu går ut på en lång turné.

Claes Wahlin

CITATET

"Att sätta Ungern i fokus hösten 2015 är att se taggtråd, tårgas och en migrationspolitik som gång efter annan bryter mot asylrätten."

Linn Hansén, Olav Fumarola Unsgaard och 16 andra kulturpersoner kräver att bokmässan i Göteborg öppet diskuterar Ungerns roll i flyktingkrisen. *GP Debatt* 22 sep.

som lever på nåder i Turkiet

ett liv

FAKTA

■ Antalet syriska flyktingar i Turkiet tros nu överstiga två miljoner. Av dem bor 260 000 i läger. Övriga, närmare 90 procent av syrierna i Turkiet, bor utanför de regeringskontrollerade lägren. De flesta bor i storstäder som Istanbul eller i Hatayprovinsen respektive Gaziantep i söder.

■ Turkiska människorättsorganisationer och Amnesty International vittnar om åtskilliga fall av brutalitet mot flyktingar vid gränserna. I söder har många blivit handgripligen tillbakavissade, ibland med misshandel, ibland med skarp ammunition.

■ Vid landgränsen i väster, mot Schengen, hindras syrier att ta sig vidare västerut in i EU. Men det finns turkiska källor som hävdar att smugg-

Vatten måste släpas i stora dunkar. Det är dyrt för utblottade flyktingfamiljer. Kvinnorna hålls ständigt sysselsatta med att försöka hålla barnen rena så gott det går.

lare, som opererar längs kusten vid Egeiska havet, gör så med myndigheternas goda minne.

tag, som innebär att endast européer kan få flyktingstatus i Turkiet. Asylsökande från Asien och Afrika lever i en limbotillvaro, såvida de inte kan betala smugglare för att ta sig vidare eller hör till den lilla skara som antas på FN:s flyktingkvot.

Men det finns lokala eldsjälar som i exempelvis Mersin i södra Turkiet, där syriska änkor fått hjälp att bli egenförsörjande genom att lära sig sy dockor som exporteras till Norge. En stiftelse, som har hjälpt syrier i södra Turkiet, planerar att starta verksamhet i Istanbul där det lever cirka 330 000 syrier.

Men generellt är många turkiska medborgare trötta på de syriska "gästerna". När samtidigt Turkiets interna motsättningar trappas upp – för eller emot president **Tayyip Erdogan**, för eller emot PKK, för eller emot islamister – dras syrierna ofrivilligt in i dessa etniska, politiska eller religiöst färgade konflikter.

En syriska med akademisk examen, gift med en turkisk man och mamma till ett barn som är fött i Turkiet, berättar att hon varken fått permanent uppehålls- eller arbetstillstånd. Hon talar aldrig arabiska i mobilen när hon rör sig ute. Det kan leda till påhopp och glåpord.

En syrier i Gaziantep nära gränsen i söder delar in de turkiska medborgarna i två kategorier:

– De som stöder president Erdogan har ofta medkänsla med syriska flyktingar. Men de som är emot Erdogan säger: "Låt oss tala klarspråk. Vi vill inte ha några syrier i vårt land. Det är ert fel att vi turkar är trångbodda. Ni tar våra jobb, dumpar

lönerna för turkiska arbetare och driver upp hyrorna till det dubbla."

Men han tillägger att det finns Erdogankritiker som visar sympati med syriska flyktingar.

– Språkförbistring mellan turkar och syrier, bristen på kommunikation, är nog en förklaring till problemen, säger mannen som själv blivit slagen medvetslös av turkar som inte vill ha syrier i sitt land. Nu försöker även han söka sig till något EU-land.

En mulen septemberdag hålls en liten demonstration i Istanbul för att uppmärksamma turkarna på syriernas svåra tillvaro.

"Vi behöver pengar till el, boende, vatten, mat, medicin, hygienartiklar. Allt."

"Ingen människa är illegal" står det textat på plakaten på turkiska, arabiska, kurdiska och armeniska.

Men de flesta förbipasserande är likgiltiga. Protesten dränks av fredagsbruset på shoppingstråket nära Taksim.

På gatorna syns dock tiggarna, en del syriska och en del romska från Turkiet. Myndigheterna

tycker att tiggande barn stör gatubilden. En kväll krypkör en vitmålad skåpbil längs promenadstråket Istiklal i Istanbul. Civilklädd polis går före och griper tiggande barn, mammor och funktionshindrade. De gripna fotograferas av en civilklädd polisman innan de bryskt slängs in i skåpbilen.

– Mamma, mamma, hjälp, hör jag ett förtvilt barn ropa, medan skåpbilens dörrar slås igen utifrån.

Snart fyra år efter utbrottet av upproret och inbördeskriget i Syrien, känner sig syrierna i Turkiet allt mindre välkomna.

Bitte Hammargren

Frilansjournalist och författare med fokus på Turkiet och Mellanöstern

John Lundgren och Nina Stemme firar triumfer i "Notorious".

Foto: MATS BÄCKER

Fenomenalt

OPERA

» **Notorious**

av Hans Gefors

Regi: Keith Warner

Scenografi: David Fielding

I rollerna: Nina Stemme, John Lundgren, Michael Weinius, Katarina Karnéus, Jón Ketilsson, m fl

Dirigent: Patrik Ringborg

Göteborgsoperans kör och orkester

Scen: Göteborgsoperan

Speltid: 3 tim

I Hitchcocks thriller Notorious gör Ingrid Bergman en av sina allra bästa filmroller. Hon är en ung kvinna, Alicia, som för att sona sin fars naziförbrytelser låter sig enrolleras av en CIA-agent, Devlin och till och med gifter sig med en gammal nazibekant till familjen, Alex. Ihop med ett antal gelikar är han i färd med att konstruera en atombomb.

I Hans Gefors och Kerstin Perskis operaversion av *Notorious* är Nina Stemme som Alicia ännu mer dominant än Ingrid Bergman var. I kraft av sin fenomenala röst äger Stemme scenen fullkomligt, och Gefors har ytterst skickligt skrivit partiet så att hon kan nyttja hela det väldiga registret i sin sopran från finaste sotto voce till lågande spetstoner.

Perski har i sitt libretto nära följt filmen men språkligt förhöjt dialogen till mer operamässig munart. Thrillerspänning är inte som hos Hitchcock huvudsak. Människorna är mer finstilt tecknade, och känslor kommer starkare i förgrunden.

Och musiken är rik. Gefors har skapat ett oerhört mångskiftande partitur, vokalt tacksamt och i orkes-

tern fyllt av expressiva, fantasifulla sätt att tolka och underbygga styckets karaktärer.

Keith Warners regi och David Fieldings scenografi byggs upp av smidiga övergångar mellan operans hela 22 olika scener, snabbt utbytbar rekvisita och eleganta bakgrundsprojektioner. Filmassociationerna är många.

Hitchcock själv medverkar ofta både som statist och som pappfigur i övernaturlig storlek. Och det är nog en klar fördel att känna till filmen i förväg. Somligt som Hitchcock markerar tydligt flimrar här bara till. Slutet kan karakteriseras som öppet men också som litet oklart.

Notorious som opera är trots Nina Stemmes dominans ingalunda en enkvinnashow. Hon har kvalificerat bistånd på scenen. John Lundgren, nästa sommars Wotan i Bayreuth, matchar henne storartat som den svartsjuke Devlin, och han har fått en stor gripande scen på slutet. Gefors och Perski har givit honom en mer mångfacetterad karaktär än Cary Grants Devlin i filmen.

Tenoren Michael Weinius som skurken Alex har också en fint utarbetad roll som den ende i stycket som faktiskt är förälskad utan förbehåll.

Mest originellt utformat med särpräglade mezzokoloraturer är partiet som Alex hiskliga moder, överskurken. Katarina Karnéus är fullkomligt mästerlig i rollen som demonisk skräckkvinna. Patrik Ringborg har från dirigentpulten total kontroll över det hela.

Lennart Bromander

